IMPOSSIBLE GILLETTE.

FERDINANDO FREGA

— NANDO THE SCRIBE — フレガ・サン — Ferdinando —

НЕМОЖЛИВИЙ GILLETTE

THE SYSTEM · 09

Збірка оповідей від першої особи — уроки усного рахунку від батька над мортаделою, втеча з Росії, вибачення продавця фруктів о третій ночі, перевдягання в готельного портьє, фото в паспорті, застаріле на двадцять кілограмів, і хроніка неможливих виживань, — у яких Gillette не робота, а операційна система під шкірою автора.

КОЛОФОН

Ferdinando Frega — Nando the Scribe — П’яте лезо

Піонер наративу Поведінкового кодексу. Він збудував видавничу екосистему за один долар навколо однієї ідеї: у фінансів немає проблеми з грошима. У них проблема з поведінкою.

Відредаговано й упорядковано в межах екосистеми **ONEDOLLAR-STORIES**. Цифрова архітектура: **NAPLES-POST · NOASPECTTIME · ONEDOLLAR-STORIES.** Уперше опубліковано 2026 року. Набрано в чистому сучасному типографському макеті, оптимізованому для цифрового читання. Видано в Сполучених Штатах.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО

© 2026 Ferdinando Frega. Усі права застережено.

Жодну частину цього видання не можна відтворювати, поширювати чи передавати в будь-якій формі або будь-якими

засобами, зокрема фотокопіюванням, записом чи іншими електронними або механічними способами, без попереднього письмового дозволу автора, за винятком коротких цитат у критичних рецензіях і деяких інших некомерційних видів використання, дозволених законом про авторське право. Несанкціоноване використання, відтворення чи поширення цього твору заборонено.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Перш ніж ця книжка почнеться, нехай буде зрозуміло одне: я не продаю книжок, не монетизую їх, не перетворюю читачів на покупців і нічого не прошу. Я пишу поза ринком — не для того, щоб йому догодити, а щоб показати те, чого він не може контролювати. Сам вебпростір проштовхнув моє ім'я в запит «Gillette», і саме тому існує ця трилогія: щоб зафіксувати чоловіка Gillette — не як продукт, не як кампанію, а як силу, персонажа, архітектуру. Він нічого не просить. Він нічого не чекає. І все ж він уже отримав те, що має значення: визнання. У світі, яким правлять системи вартістю в мільярди доларів, ця книжка — доказ того, що голос може піднятися без дозволу, без компромісів і без ціни.

ЩО НАСПРАВДІ ОЗНАЧАЄ «НЕМОЖЛИВИЙ GILLETTE»

НЕМОЖЛИВИЙ GILLETTE — це мить, коли чоловік перестає бути частиною системи і стає її еталоном.

Це місце, де **Frega** — чоловік, сконструйований дисципліною, точністю і внутрішньою геометрією, — зіштовхується з **Gillette** — брендом, який голить не обличчя, а виправдання.

Більшість людей приходять у компанію. Деякі переписують її. Я належав до другого типу.

«Неможливий» — не про складність. Це про неминучість — точку, де архітектура чоловіка і ДНК бренду налаштовуються на одну частоту й відмовляються розділятися.

Неможливий Gillette = **чоловік, викуваний стандартами, бренд, увібраний в ідентичність, життя, що відмовляється відокремитися від власної дисципліни.**

ЗАЯВА

«Я не обирав Gillette. Моя архітектура впізнала власне відображення».

Або версія, що лунає, як металеві двері, які зачиняються з грюкотом:

«Я не працював на Gillette. Я носив його стандарт у своїй крові».

Це не брендинг. Це біографія, вирізьблена лезом.

ВСТУП

«Одні чоловіки відбивають картку на вході. Інших формують. Мене сформували. Gillette не був роботою — він був операційною системою під моєю шкірою. Він навчив мене відчуття часу, точності й дисципліни, що тримала мене на ногах. Тому його й називають неможливим: його не вийняти з мене, не вирвавши конструкції, яка тримає мене прямо».

ПЕРЕД ПЕРШИМ ПОРІЗОМ

Більшість людей проводять життя, намагаючись бути прийнятими системами, яких вони не будували. Корпоративними системами. Видавничими системами. Соціальними системами. Родинними системами.

Вони пристосовуються. Вони домовляються. Вони чекають на визнання.

У мене ніколи не було такого терпіння.

Моє життя сформували три леза.

Перше належало чоловікові, який перетворив відкинуту ідею на одне з найвідоміших імен сучасної історії: **Кінгу Кемпу Gillette**.

Друге належало моєму батькові — сорок років у The Gillette Company, — який навчив мене, що дисципліна не кричить; вона калібрує.

Третє невидиме. Воно належить мені. Воно розтинає галузі, ідентичності, країни, поразки, успіх, письмо, мовчання — і системи, які досі не знають, куди мене поставити.

Ця книжка не прославляє успіх. Це не мемуари. Це не посібник з бізнесу. Це не література, що шукає схвалення.

Це запис того, що стається, коли чоловік перестає питати, де його місце, і починає будувати структури, які змушують реальність його визнати.

Одні імена продають товари. Інші зникають. А деякі залишають сліди ще довго після того, як рука зникла.

Це історія трьох лез. І того, чому одного імені ніколи не було досить.

МОРТАДЕЛА

Мені було п’ять років, але я не був дитиною, як інші. З таким батьком, як мій, ви зрозумієте чому.

Щопонеділка він їхав на світанку і зникав на цілий тиждень. Gillette тримав його в себе, як прийомного. Він повертав мені батька лише в п’ятницю ввечері, коли той дзвонив у двері, а я біг до нього — спершу обійняти, а потім «загнати» його Fiat 127 у гараж. Службову машину.

Усередині він сідав на пасажирське місце. Я лишався за кермом. Наші розмови жили в іншому вимірі.

Він казав, що я мушу рахувати в голові. Бо одного дня, якщо в мене не буде калькулятора, я заблукаю. І почалися вправи.

«Нандо… якщо 100 грамів мортадели коштують 800 лір, а я купую 120 грамів, скільки я плачу?» Я відповідав миттєво. Він був моїм батьком — лише через роки я зрозумів, що він будував усередині мене. Але його любов була такою великою, що ніщо не здавалося важким, якщо йшло від нього.

Потім він продовжував: «А якщо я куплю 90 грамів? А вісімдесят два грами?» Точні відповіді, щоразу. Я не хотів його розчарувати. Цей інстинкт мене так і не покинув.

Через роки, коли я вивчав бухгалтерію, він поставив питання століття: «Якщо я купую за 100 і продаю за 120, з якою націнкою я працюю?» «Двадцять відсотків», — сказав я. «Добре».

«А якщо я купую за 100 і продаю за 120 і хочу знати валову маржу, яка вона?» Він подивився на мене. Я не дав йому заговорити. «Шістнадцять відсотків».

Він не сказав ні слова. Усміхнувся. І пішов.

Таким був мій батько. Один із синів Gillette.

Нандо.

ЗЛОДІЙ

Більшість читачів — чесних — привабить спроба зрозуміти, що таке насправді злодій, як він розвивається, що він уособлює в ролі, яка зовсім не є роллю.

Але обережно: я не подаю списку членів італійського парламенту, поза будь-якою політичною ідеологією. Я просто описую, через бачення і досвід, тих, хто переступив цю межу і зумів повернутися, не вибухнувши, і досі всміхаючись правосуддю.

Він не належить до жодного ремесла, до жодної професії. Закон зводить його до «злочинця», але слова **злодій**, сказаного просто, немає в Кримінальному кодексі жодної правової системи світу.

Слово злодія.

Залишається мистецтво: винахідливість, потреба, нагода, modus vivendi.

Найвідоміші — економічні й фінансові. Менш відомі — і значно небезпечніші — когнітивні та сентиментальні.

І ті, і ті платять ціну, але секрет у старому злочинному принципі: перш ніж скоїти діло, треба спершу знайти винного

і виготовити докази. Лише ці елементи дають ймовірний — ніколи не абсолютний — шлях до втечі. Тільки після цього можна планувати.

Поважний злодій зберігає анонімність. Він ніколи не потрапляє до в'язниці. Не кається. Не зізнається. Не ділиться. Він таким народився: стриманим.

Людей до нього тягне. Непередбачуване завжди захоплює більше, ніж очевидне, навіть коли несе непрорахований ризик.

Коли судова влада зустрічає такого, його хвалять. І перше, що шукають, — не метод (то для цікавих), а здобич.

Навіть тут виявляється ідентичність персонажа: ніколи не тримай здобутого в межах власних кордонів. А сьогодні кордони — це вже не країни, а континенти.

Європейська директива від квітня 2026 року наказала, щоб усі банки були під'єднані й автоматично контролювалися податковими органами кожної країни співтовариства. Перші злодії підготувалися задовго до того.

Альтернативою лишаються інші континенти — єдине місце, де злодій ще має причину існувати.

Щодо Католицької Церкви: вона змінювала сьому заповідь упродовж століть, але про це ніхто ніколи не говорить. У Старому Завіті заборона стосувалася викрадення вільного ізраїльтянина, щоб продати його в рабство. Потім вона перетворилася на загальну заборону крадіжки.

А коли злочин перемістився в когнітивну сферу, медичній літературі довелося вигадати термін: **маніпуляція**.

Побачимо, що література вигадає далі. Що ж до мене, то я сподіваюся колись прославитися першим звинуваченням у **літературній когнітивній крадіжці**.

Нандо

СПОРТЗАЛ

Пару тримає тонка нитка. «Розумники» кажуть: **гроші й інтерес**. Патологічні кажуть: **секс**. Ті, хто справді розуміє, кажуть: **спортзал**.

Чому? Бо ця відповідь розв'язує 95% проблем у стосунках.

Гроші й інтерес

Вони тримаються лише тоді, коли більше нічого запропонувати. Не благословення — обмеження. Живеш життя на 50%. Краща половина назавжди лишається під замком.

Секс

Чоловік механічний: йому треба розрядитися, втратити, спорожніти. Жінка когнітивна: вона читає своє тіло, як таємний код. Вона не відмовляється, не підкоряється, не зламується. Вона обирає.

Найцікавіше

Пара народжується так:

Він думає: «Я в неї перший, найкращий, єдиний. Я її закохав у себе. Я витримаю. Мати не розповіла мені всього про жінок, але я впораюся».

Вона думає: «Добре. Сподіваймося, він останній. Я його виправлю. Він не надто розумний — це перевага. Він чоловік: зрештою він плакатиме в мене на плечі».

Ранкова правда

Вона стоїть гола перед дзеркалом. Вона знає кожен сантиметр свого тіла, як приватне королівство. Вона бачить зайвий сантиметр, вигин, що зміщується, груди, що опускають погляд до колін. І розуміє: **її тіло — її додана вартість, її зброя, її дипломатія.**

Тож вона йде до спортзалу.

Але оскільки вона когнітивна, починає з того, що вивантажує все на нього:

«Знаєш, учора ввечері ти не був тим чоловіком, за якого я виходила заміж. Три хвилини — і ти спав. Ти хропів. У тебе живіт. І свого друга ти не бачив уже два роки».

Через дванадцять секунд він панікує. «Що мені робити?»

Вона відповідає: «Ти підеш у спортзал. Я теж піду. Щоб тобі не було нудно».

І тут з'являється проблема

Спортзал — не місце. Це екосистема. А екосистеми притягують **не ту компанію**. Таку, що перетворює чоловіка на злодія. А серед злодіїв чесні люди не виживають.

Потім приходять зради. І ціна набагато вища за місячний абонемент.

Решту всі знають. Розповідати її — лише роз'ятрювати рани. А цей автор ран не роз'ятрює: він дарує усмішки, думки й ту

краплю гіркоти, яку ніколи не забуваєш.

Нандо

2025 РІК

Потяг і несподівана допомога

У **Флоренції** я вийшов з потяга і сів на лавку. Мені потрібен був час, щоб подумати.

Кинутися під колеса технічно було можливо. Проте це залишило б кров на коліях. Хтось мав би її прибирати.

В Італії за прибирання тобі ще й могли б виставити рахунок.

До того ж я себе не втратив. Самогубство — для тих, хто втрачає когнітивні орієнтири. Мої орієнтири були ще цілі.

Тим часом вродлива жінка, що йшла через вокзал, нагадала мені про життя. А ще — про безліч пережитого.

Невдовзі я зайшов у вокзальний бар і попросив зателефонувати. Я подзвонив дружині й пояснив своє рішення.

Я сказав їй, що поїду до **Венеції** побачитися з нашими синами. Назвав і точний час прибуття.

Рішення здавалося логічним і раціональним.

Мої діти були — і досі є — природним продовженням родини, яку я створив.

Коли я повернувся до потяга, до мене підійшов контролер. На жаль, квитка в мене не було.

Він сказав, що мені доведеться зійти на наступній зупинці. Інакше він викличе залізничну поліцію.

У ту мить я використав три інструменти: **спроможність, творчість і рішення**.

Я спокійно пояснив, що висадка з потяга може створити більшу проблему. Сказав, що можу кинутися на колію і зупинити потяг на години.

Він раптом замовк.

Тоді я спитав, скільки їхати до наступної станції.

«Щонайменше годину», — відповів він.

За ту годину сталося щось несподіване.

Навпроти мене сиділи дві жінки з Тоскани. Я одразу зрозумів, що це університетські викладачки, які їдуть на конференцію.

Спершу ми обмінювалися лише простими зауваженнями. Проте цікавість швидко замінила відстань.

Хвилин за тридцять одна з них повернулася.

Вона тримала в руці квиток на потяг.

Мій квиток.

Знову жінки стали моєю несподіваною удачею. Я ніколи не заперечував цієї реальності.

Людська істота на ім'я жінка несе глибину, яку зовсім мало хто по-справжньому розуміє.

Перед тим як зійти з потяга, вона дала мені свою електронну адресу. Я хотів згодом повернути гроші.

Проте життя пішло далі, і цього так і не сталося.

Венеція і другий від'їзд

Зрештою потяг прибув до **Венеції**.

Здалеку я побачив своїх синів.

Вінченцо, 193 см. Франческо, 188 см.

Вони височіли над натовпом у коридорі.

Вони приїхали забрати мене додому й поставити на місце.

Невдовзі вони допомогли мені відновити базову стабільність. Я прийняв душ, мав чистий одяг, їжу й відпочинок.

Після цього почалися запитання. Багато запитань.

Вони справді сини своєї матері.

Через чотири місяці, **27 червня**, з'явилося нове рішення. Старий родинний інстинкт намагався потягти мене назад.

Вони хотіли, щоб я повернувся до своєї колишньої професії.

Менеджер.

Нандо

ПРОДОВЖЕННЯ

Проте я не йду назад.

Ніколи не йшов.

Натомість я зустрічаю поразку, рухаючись уперед.

Маючи надзвичайно мало грошей, я купив квиток на літак.

Пункт призначення: **Португалія**.

Точного плану в мене не було.

Та я знав, як рухатися.

Лісабон і початок усього

Спершу я прибув до **Порту**. У хостелі двадцять четверо людей спали в одному приміщенні.

Мої ресурси майже скінчилися.

Тому я перебрався на південь, де життя дешевше. Я дістався **Бежі**, приблизно за п'ятсот кілометрів.

Проте після однієї ночі я повернувся до **Лісабона**.

3 липня я нарешті знайшов ліжко.

Спільна кімната. Спільна квартира.

Дев'ятеро людей живуть на тридцяти п'яти квадратних метрах.

Різні культури й мови заповнювали той простір.

Умови були ближчими до африканської хатини, ніж до сучасного житла.

Коштувало це **230 євро на місяць плюс 100 євро застави**. Я заплатив за все.

Після цього платежу грошей у мене не лишилося.

Ні їжі.

Лише місце, щоб спати.

Та попри це той період став головним. Його можна підсумувати трьома пунктами:

а) схуднути на **двадцять кілограмів** і змінити харчування; б) виживати лише на **сімдесят євро на місяць**; в) сформувати видавничі проєкти, бодай як чернетки.

Я пробув там до **22 листопада 2025 року**.

Зрештою я вирішив повернутися до Італії. Деякі запевнення вказували, що стерпні умови нарешті можуть з'явитися.

Я сподівався, що вийде.

Та я лишався готовим знову поїхати, якщо знадобиться.

А тоді сталося щось надзвичайне.

З **9 по 26 грудня**, лише за **17 днів**, усе змінилося.

Попередні три роки раптом стали підготовкою.

Тепер світ міг мене бачити.

А я нарешті міг бачити їх.

Без посередників.

Без платформ, що контролюють процес.

Я лишаюся вільним у своїй дії.

Я лишаюся собою.

Веселого Різдва. Тато.

Роздуми автора

Озираючись на 2025 рік, я бачу вже не рік розриву. Натомість я бачу рік прояснення.

Піти ні з чим змусило мене виміряти відстань між володінням та ідентичністю. Гроші, комфорт і певність швидко зникли.

Проте лишилося щось сильніше.

Ідентичність виживає, коли все інше руйнується.

Ті нестабільні місяці діяли як фільтр. Ілюзії зникли. Очікування розчинилися. Позичені ролі нарешті відпали.

Залишилося суттєве.

Свобода.

Проєкти, що з'явилися потім, народилися не зі стратегії. Вони виросли з потреби.

Зрештою той рік нічого не зруйнував.

Він показав те, що вже було.

ЯК Я ВЧИВ КУБИНЦІВ

Коли я приземлився в Маямі, я вже знав, що «американського» в тому місті лишилося небагато. Це була Куба з кращими кондиціонерами. Таксист, який мене забрав, був, звісно, кубинцем. Перше, що він питає: чи я сам і чи хочу компанії. Ні супермаркетів, ні торгових центрів, ні Америки з листівок. Зовсім інший світ.

Того першого вечора, коли я був сам удома, хтось постукав у двері. Поліція. Вони мене здивували, але прийшли не з проблемами. Вони прийшли повідомити, що наступного ранку я маю зустріч в американському консульстві. О пів на одинадцяту рівно.

Наступного дня я прийшов вчасно. Чоловік років п'ятдесяти відчинив двері й сказав, що незабаром я зустрінуся з консультанткою. І тоді з'явилася вона: висока, струнка, білява, елегантна, бездоганно вбрана. Вона потисла мені руку й

нагадала, що ми познайомилися кілька років тому в Римі, коли вона працювала в Міністерстві освіти першою виконавчою директоркою.

«Звісно, я вас пам'ятаю. Як ви?» — сказав я, щиро радий знову її бачити.

Відтоді в Римі ніхто так і не зрозумів, чому я відхилив її пропозицію, навіть не спитавши про зарплату. Пропозиція була велика, серйозна — надто серйозна для простої людини, як я, понад гроші, понад амбіції.

«Я хотіла б, щоб ви попрацювали щонайменше 30 днів над проєктом навчання і комунікації для молодих кубинських менеджерів. У вас буде все, що захочете, і навіть більше. Будь ласка, не кажіть ні».

Заняття мали тривати з 10 до 12, а потім з 14 до 17.

Пам'ятаю перший урок: близько п'ятдесяти людей, половина чоловіків, половина жінок, усі фахівці. Після звичних знайомств — ім'я, прізвище, вік уголос — я почав розігрівати свою іспанську, розповідаючи кубинські анекдоти. Усі хотіли знати, з якої частини Куби я родом.

Перша справжня мить для роздумів настала, коли я підкреслив різницю між *навчанням* і *спілкуванням* — те, чого багато італійців навіть не розуміють.

Дні пролетіли, і зрештою все завершилося тортом, який для мене спекли студенти. Вони були щасливі від 30 днів, проведених разом. Усі хотіли мій номер телефону. Їх шокувало, що я не п'ю, не курю, не вживаю наркотиків.

Замолоду я грав у регбі — спортивне мислення. Тим часом італійська консультантка запросила мене на вечерю, щоб

відсвяткувати й нарешті зрозуміти, чого їй бракувало. Люди так прив'язалися до мене, що просто не могли мене забути.

Я щаслива людина, переді мною завжди дві можливості: перша — чудова жінка, що запрошує мене на вечерю після 30 днів мовчання; друга — голос моєї долі, що каже: час іти.

Ритуальний поцілунок, прощання, і вона питає мене: «Куди ви йдете? Ви залишаєте мене саму?»

Поцілував її на прощання. Пішов. І ніколи не озирнувся. Свобода завжди коштувала мені більше, ніж комфорт.

Нандо

БАНАНИ

Засвоєний урок

Мій новий режим харчування, у третій фазі мого життя, передбачає банани вранці. Коли звечора вони закінчуються, наступний день починається з порожнечі.

Одного грудневого ранку 2025 року я пішов до продавця фруктів під моїм будинком. Я знаю його понад сорок п'ять років. Він привітався, сказав «з поверненням» і спитав, що мені потрібно.

— Банани. Якщо є стиглі, навіть дешеві, я їм віддам перевагу.
— Ні, можу дати тільки ці, — відповів він.

Ціна: 1,45 євро за кілограм. Зелені чи жовті, на мій вибір.

Я попросив пакет на 5 євро. Зі мною був пес, а тут зайти в крамницю із собакою досі табу.

Удома цікавість — донька дитинства, проведеного в бідності, — підштовхнула мене зважити пакет. 2,752 кг. Я мав заплатити 3,99 євро. Про решту євро ніхто не згадав.

Я добра людина. Терпима. Я подумав, що це помилка. Але коли народжується сумнів, його треба перевірити.

Через три дні я повернувся. Той самий ритуал. Пес теж.

— Бананів на 1 євро. Він дав мені чотири маленькі.

Мій друг у кафе-морозиві чекав зі своїми вагами. 0,456 кг. Справжня вартість: 0,66 євро. Решта, якої бракувало: 0,34 євро.

Перший випадок був сумнівом. Другий — перевіркою. Мені потрібен був третій, щоб дійти певності.

Того ж дня по обіді я повернувся. Та сама сцена. Знову заплатив 5 євро.

Цього разу на мене чекав друг-експедитор. Професійні ваги. 2,90 кг. Справжня вартість: 4,20 євро. Він узяв 5 євро. І знову без решти.

Минали дні. Мені треба було зважити людину, контекст, середовище. Пряма конфронтація могла створити проблеми для моєї родини. Деякі люди на слова не реагують.

Але мене звати Frega. А бути обкраденим — не з моїх нахилів.

Моя помста набула іншої форми.

Через п’ять днів я повернувся без пса. Я спитав власника — батька, на кілька років старшого за мене.

— Послухайте, мій друг минулого разу сказав, що бананів, здається, забагато. Я зважив їх удома: 3,90 кг. За вказаною

ціною я мав заплатити 5,65 євро. Ви взяли лише 5 євро. Я прийшов віддати вам різницю.

І я простягнув 0,65 євро так, щоб було добре видно.

— Хіба що це була знижка, бо ми знайомі сорок років.

Його очі розширилися. Дружина й діти завмерли. Його врятував досвід.

— Це була знижка, — сказав він, — для особливого клієнта.

Я поклав монети назад у кишеню.

— Дякую, — відповів я. — Але я більше не купуватиму тут. Ці знаки уваги «особливому клієнтові» ставлять мене в незручне становище. У мене немає для них причин. Жодного виправдання. Однаково дякую.

Він не зміг вимовити ні слова. Він усе зрозумів.

Наступними днями я проходив повз крамницю. Жодних коментарів. Лише опущені очі. Вони казали те, чого ці люди так і не наважилися сказати: вибачте.

Мораль проста: з негативної події завжди можна видобути позитивну. Так працюють мої успіхи.

Такий я є. І досі їм банани.

Нандо

ПРОДОВЖЕННЯ

Була 3:23 ночі. Прохолодна ніч. Тиша. Задзвонив домофон. Усі прокинулися.

Моя донька прошепотіла: «Це прийшли тебе заарештувати. Твоя валіза на коліщатках завжди напоготові за дверима спальні».

Вона не повірила моїй історії. Вона не прочитала правди. Вона мені не довіряла. Я навіть не був вірогідним. Вона лише тлумачила слова. І це був справжній біль.

Я відповів у домофон. Голос сказав: «Перепрошую за годину, але мені треба з вами поговорити. Я продавець фруктів біля вашого будинку».

Я впустив його. Йому було майже вісімдесят. Поки я вдягав халат, він уже сидів у найбільшій кімнаті будинку. У вітальні.

Він був емоційно розчавлений. У сльозах. Я не знав, з чого почати.

Він попросив про одне: «Коли я почну говорити, будь ласка, не перебивайте мене».

Я не перебивав.

«Учора ввечері в нас була та мить. Ви пам'ятаєте. Ви хотіли доплатити мені шістдесят п'ять центів за банани, а я зробив вам знижку».

«Пам'ятаю», — сказав я.

«Коли ви пішли, я сів за стіл зі своєю родиною. Урок, який ви мені дали, був сильний. Для мене. Для чоловіка мого віку».

«Я лише хочу знати, чи ви мені прощаєте. І попросити у вас пробачення».

Він тримав полотняну хусточку, витираючи сльозу, що поверталася знову й знову.

«Пробачте за годину. Я не міг заснути, не побачивши вас спершу. А знайти вас було нелегко. Ми шукали ваше ім'я в інтернеті. З'явилися три сайти. Усі англійською. Ми не розуміємо, що там написано. Вони нічого не продають. Вони нічого не просять. Ми не розуміємо, що це за сайти».

Він засміявся.

Я підвівся. Попросив його встати. Я міцно його обійняв.

Я сказав йому, що я не професор. Не вчитель. Я нікому не можу давати уроків. Я лише застосував здоровий глузд батька, у якого правила й принципи стоять вище за будь-яку економічну логіку.

Виходячи, він спитав, чи повернуся я до його крамниці. Я відповів:

«Минуле вчить. Сучасне ніколи не забувається. Майбутнє живе в наших мріях, де ми бачимо, ким хочемо стати».

«Я вже за межами майбутнього. Бо я будую багатство для поколінь, а не приблизне майно в спадок».

Він не зовсім зрозумів, що я мав на увазі. Це була моя когнітивна сторона — та, де в кількох словах немає нічого, але якщо уважно слухати, там є все.

Нандо

НА ПОРОЗІ СМЕРТІ

Мить, коли чоловік розуміє, що життя вже обрало за нього.

Діагноз

Щоразу, коли я розповідаю пережиту історію, я спершу всміхаюся, а потім дивуюся, як я це пережив. Ситуація була ірраціональна, майже сюрреалістична. Проте вона сформувала моє життя, тому я відчуваю потребу її розповісти.

Січень 2007 року. Я стою біля клінічної лабораторії й чекаю результатів операції. Сім карциноїдів видалили з мого тонкого кишківника після двох операцій лише з тридцятиденною перервою.

Прибиральниця, яку я знав на обличчя, тихо підійшла до мене.

«Мені шкода, — сказала вона. — Я чула… злоякісні пухлини. Вам треба до онколога».

У ту мить смерть постала найближчою можливістю. Проте розум швидко втрутився.

Я подумав про свою доньку з інвалідністю. Втеча вже не була варіантом. Тож я мусив лишитися живим, збудувати її сьогодення й захистити її майбутнє.

Невдовзі онколог усе підтвердив: нейроендокринні пухлини, очікувана тривалість життя — приблизно тридцять днів.

З цими словами в голові я йшов безлюдним пляжем. Тим часом вітер бив мені в обличчя, а хвилі шепотіли щось, чого я ще не міг зрозуміти.

Рішення

28 січня.

Я поїхав до Неаполя шукати старих друзів і колишніх клієнтів. Мені потрібні були гроші й новий початок. Проте ніхто не вклав ані євро.

Натомість вони просто пропонували вечері в ресторанах.

Через кілька днів, 6 лютого, я опинився в Неаполі лише з 275 євро і без кредитної картки. Згідно з діагнозом, лишалося п'ятнадцять або двадцять днів.

На виїзді з автостради я мав обрати: південь чи північ.

Тоді подзвонила дружина.

«Повертайся додому».

Вона вважала, що говорить із депресією. Проте вона не бачила, що робить гормональна буря в моєму тілі.

Тож я обрав північ.

Румунія

Через два дні я прибув до Брашова в Румунії — у край Дракули.

Поїздка була не через жінку. Натомість це був чистий інстинкт.

У кишені лишалося двадцять євро. Досить, щоб померти. Точно не досить, щоб відбудуватися.

Та попри це я вирішив відбудуватися.

У барі я замовив капучино й корнетто. Румунки, як я одразу помітив, мали рідкісну красу. Проте місцевим чоловікам часто бракувало галантності.

Офіціантка зрозуміла, що в мене немає дрібних. Замість того щоб мене прогнати, вона вислухала. Ми розмовляли три години.

Зрештою вона заплакала і навіть запропонувала мені гроші.

Я відмовився.

Натомість я поставив одне запитання:

«Де тут казино?»

Збентежена, вона показала вздовж вулиці.

Я ввійшов із двадцятьма євро. О п'ятій ранку я вийшов із чотирьомастами п'ятдесятьма.

Нандо

ПРОДОВЖЕННЯ

Відбудова

Невдовзі я винайняв квартиру на четвертому поверсі за 280 євро. Офіціантка поручилася за оплату.

По обіді я познайомився з кількома дівчатами, що працювали на станціях метро. Тим часом я почав заводити дружбу.

Потім були покупки. На прилавку з'явилося продуктів на сто п'ятдесят євро. Проте я заплатив лише дванадцять. Тунець був наполовину безкоштовний, а м'ясник подарував мені м'ясо.

Казино стало моїм нічним банком. Тим часом моя квартира поволі перетворилася на місце зустрічей.

На столі чергувалися калабрійські смаки. Ходили історії. І життя тихо почалося знову.

Повернення, якого так і не сталося

Грудень 2007 року.

Смерть про мене забула.

Дружина знову подзвонила.

«Терміново повертайся додому».

У мене лишалося дванадцять євро. Проте ваучер авіакомпанії дозволив мені вилетіти з Бухареста.

Рейс до Реджо-Калабрії зірвався в повітрі. Натомість нас перенаправили до Цюриха.

В аеропорту я знову імпровізував. У британському залі очікування я схопив стійку з мікрофоном біля черги й почав співати.

Стюардеси сміялися.

Невдовзі вони дали мені рейс до Лондона — плюс сто фунтів.

Лондон, Париж, Рим, Неаполь.

Кожен крок вимагав винахідливості. Кожна мить вимагала витримки.

Зрештою я дістався додому через сім днів.

Наслідки

Дружина була в люті.

«Де ти був? Зі своїми дівчатами?»

Я всміхнувся.

«Добре, що вони існують, — сказав я. — Інакше я досі стирчав би в Цюриху».

Невдовзі я взявся до нової роботи: кадрове агентство тимчасової зайнятості, будівництво й послуги охорони. Проєкт почали шестеро працівників. Щомісяця прибуток реінвестували.

Проте мало хто в це вірив.

Крах

2008 року я повернувся до Румунії.

Агентство виросло до 258 європейських працівників. Будівництво співпрацювало з італійською транснаціональною компанією. Тим часом охорона працювала в атомному зварюванні.

Я вивчив румунську: читав, писав і говорив нею. Історії й анекдоти відчиняли всі двері.

А потім, у грудні, я все віддав і поїхав.

Жінки протестували.

«Без тебе нічого не виживе».

Через три місяці все розвалилося.

Чому?

Бо голод не можна делегувати. Досвід не можна передати. А трудову етику не можна подарувати.

Справжній урок

Італієць без грошей, якого підтримують румунки, — це може звучати як мрія.

Проте реальність навчає жорсткіших речей.

Справжній голод аплодує лише тим, хто носить його в собі.

Остання примітка

Коли я народився, мені дали таке прізвище, як моє, — **FREGA**, — ім'я, яке часто пов'язують зі злодіями та шахраями.

Шістдесят один рік я намагаюся довести протилежне.

Бо імена нас не визначають.

Натомість нас визначають бренди.

А бренд будується лише діями.

Нандо

БЕЗ БІЛИЗНИ

Учорашній день був важким, але й вирішальним — як завжди. Я ніколи не марнував свого часу без мети: мій когнітивний час підкоряється суворим правилам, жіночий — жодним.

І все ж я ліг спати сам, бо дружина вирішила взяти «паузу». Перепрошую — *менопаузу*. Я засміявся. Вона — ні.

Донька не проґавила нагоди нагадати мені, що в 61 рік я «старий» і що мені не вистачить ні сили, ні сміливості впоратися з жінкою в інтимній сфері — я точно зламаюся.

Вона моя донька, моє життя. Однієї усмішки вистачило, щоб сказати все. Але я не втримався й кинув одну фразу:

Багато хто використовує його лише для того, щоб сходити до вбиральні. Інші поводяться як герої. Інші — щоб породжувати думки. Інші стають батьками, а потім коханцями. А інші лише на нього дивляться.

Я перетворив його на робочий інструмент на повний день — і податки утримуються біля джерела.

Вона вибухнула нестримним сміхом. Дружина з іншої кімнати підтвердила свій звичний вирок: «Ти диявол». Справедливо.

Я роздягся, щоб лягти спати, — була 23:00. Вдягнув зручний спортивний костюм. Десять хвилин у телефоні, як щовечора, а тоді сон.

Близько п'ятої ранку щось спало. Мені було холодно. Я потягнувся вниз до штанів і білизни — нема ні того, ні того.

Хто це зробив? Не було ні вечірки, ні гостей, ні запрошень. То хто відчинив сейф?

Я ретельно перевірив, що родинні коштовності на місці й неушкоджені. Тоді помітив, що мій «старий друг» прокинувся раніше за мене, переконаний, що є робота.

Робота таки прийшла — але не та, яку ви уявляєте. Та, заради якої я живу: **розповісти вам правдиву історію і змусити вас усміхнутися.**

Нандо

РОСІЯНКА

Червень 2006 року — початок

Я вів власний оптовий бізнес — побутова хімія, засоби особистої гігієни, ілюзії величі. Я думав, що я сильний. Я був лише зарозумілий.

Липень, Ріміні. Ярмарок, повний колишніх колег, клієнтів, друзів і жінок. Забагато жінок. Тоді я зрозумів, навіщо існують ярмарки: кажеш «робота», але це лише алібі, щоб зникнути в інших кімнатах.

Я ніколи не розігрував із хостесами сценарій сумного чоловіка. Не мій стиль. Я завжди казав, що люблю дружину, а вона любить мене — бо я повертався додому з грошима, досвідом і без заразних сюрпризів.

Того вечора я викликав професіоналку. Дві години її часу, чисто, просто, з малим ризиком. Принаймні я так думав.

Вона прийшла: гарна, як зимове море, досконале тіло, сильна присутність. Вона одразу попросила гроші — вона не була лікаркою, вона була радше чимось на зразок фельдшерки.

Я взяв її під руку й сказав збиратися: я веду її до найкращого ресторану міста і хочу купити її наступні 24 години.

«Скільки ти мені даси?» Я віддав їй усе, що мав у кишені. Вона почала рахувати, збилася й зрозуміла, що потрапила в іншу лігу.

Вона спитала, чи є в мене залежності, відхилення, дивні ігри. Я сказав, що я чоловік, вихований спортом, вишколений транснаціональною компанією, і неліцензований глядач життя.

Вона розслабилася. Ми пішли до ресторану пішки — від таксі вона відмовилася. Вона подзвонила подрузі, щоб та приєдналася до нас. Я розумів: чужа країна, обережність. Справедливо.

Вечеря була спокійна, майже романтична, але я лишався когнітивним. Перш ніж довірити їй родинні коштовності, мені треба було знати, хто вона.

Удома вона накинулася на мене просто в коридорі. Не було часу на ліжко. Ми спожили все очевидне і все, що за його межами.

Через вісім годин я йшов. Вона попросила мене не йти. Тож я дав обіцянку: «До кінця року я відвезу тебе до Росії побачитися з родиною». Вона мені не повірила. Я попросив її електронну адресу. Вона дала.

Нандо

Санкт-Петербург — спуск

Листопад 2006 року. Я написав їй: готовий летіти до Росії, надішли мені банківські реквізити. Вона й далі мені не вірила. Тож я надіслав гроші її родині.

Квитки. Віза. МІЛАН — САНКТ-ПЕТЕРБУРГ.

У Мальпенсі вона попросила ще грошей. Тон змінився — з дружнього на владний. Мені це не сподобалося.

Політ минув у мовчанні. Її мати зустріла нас в аеропорту. Мене відвезли в квартиру. Жодного готелю не дозволено.

Ми пішли на ринок, купили їжі й повечеряли з родиною. Потім вона пішла. Я лишився замкнений усередині.

Наступного ранку я спробував відчинити двері. Замкнено. Не викрадення — лише контрольоване утримання.

Вона прийшла об 11-й, усміхнена. По обіді ми мали бути в гостях на дачі за містом.

Її подруга й якийсь хлопець заїхали по нас. Скрізь сніг. Ми дісталися будинку батькового полковника з КДБ.

Розмови трималися на моїй англійській. Вілла була розкішна. Навіть ручка біде була золота.

Кожна страва вишукана, кожна мить із іншим вином. Потім мене повели до чоловічої сауни за сто метрів. Надворі мінус 20 градусів. Після сауни ми стояли голі в снігу. Російська традиція. Я не питав, що буде далі.

Тієї ночі я спав сам, у гарній кімнаті, повній мікрофонів. Вона спала деінде.

Ранок: сніданок із полковником. Потім він показав мені свої машини, мотоцикли й покатав мене довкола дачі з мопсом під пахвою.

По обіді: назад до Санкт-Петербурга. Увечері: вона намагалася домінувати наді мною, контролювати мене. Вона гадки не мала, хто я.

Наступного дня ми їхали головним проспектом — 20 км крамниць, брендів, багатства. Не бідне місто. Друге після Москви.

Вечеря з родиною полковника: двадцять видів ікри, нескінченна їжа, сто доларів з особи. Потім назад до моєї в'язниці. Вона знову замкнула двері й пішла.

Наступного дня вона повернулася. Я на хвилину вийшов, сів у таксі й утік — залишивши всі свої сумки.

Вона дзвонила як навіжена. Зрештою я відповів: «Я в аеропорту». Вона приїхала з матір'ю. Вони вимагали з мене гроші, погрожуючи заявити в поліцію. Я заплатив. Сів у літак. Полетів до Мілана.

Жах скінчився. Але вона ввійшла в мене, і вона це знала.

Нандо

Повернення до життя — вихід

Знову в Італії. Я сів у машину, щоб їхати до Турина у справах. Вона подзвонила.

Її голос був інший — солодкий, ввічливий, лагідний. Магія жіночих особистостей. Я знав, що вона небезпечна. Поступитися означало втратити себе.

Вона не переставала дзвонити. Попросила забрати її з аеропорту в четвер о 18:00. О 17:00 я був на автостраді Турин — П'яченца. Легко було б змінити напрямок і доїхати туди.

Натомість я поставив крапку. І зрозумів щось остаточне:

Жінки сильні. Коли вони чогось хочуть, вони це беруть — не питаючи.

Роздуми потім

Ми вийшли із сауни голі в сніг. Мінус двадцять градусів. Колишній полковник КДБ усміхався мені. Російські чоловіки сміялися, наче це дрібниця.

І вперше за ту поїздку мене вразила проста думка:

Якщо щось піде не так… кому я подзвоню?

Відповідь прийшла швидше за страх:

Нікому.

Саме тоді я зрозумів правду: я не був у небезпеці. Я був поза своїм світом.

А коли виходиш за межі свого світу, отримуєш не захист. Отримуєш наслідки.

Нандо

ЦВИНТАР

Був травень 1975 року. Мені було десять, коли я вперше переступив той поріг. Я думав, що входжу в місце болю. Я був лише хлопчиськом. Натомість я відкрив, що там є тільки дві речі: тіло і пам'ять.

Тіло було запечатане в бетонній скрині — якщо пощастило. В Італії це було звично; деінде обряди відрізнялися, але лише з культурних причин, не більше.

Пам'ять жила у фотографії. Перехожі впізнавали тебе або бачили вперше. Усе, що лишилося від тебе, було замкнене в тому зображенні, а квіти казали лише одне: *я тебе не забув*.

Але оскільки я ніколи не був таким, як інші, зупинитися на цьому аналізі означало б скопіювати те, що кажуть усі. Тож погляньмо на цвинтар з іншого боку: як на **місце розваг.**

Недарма люди повторюють: *на похоронах сміються, на весіллях плачуть, а після цього… ну, про це ніхто не говорить, але розлучення зроблені з чистого відчаю і самотності.* Ахахахах.

Перше, що спадає на думку, — мені шістнадцять, я граю в регбі. Гормони попереду мене, жіночий світ позаду, а президент мого клубу завжди напоготові з «порадами».

Він казав мені, що цвинтарі — чудове місце, щоб знайомитися з жінками. Я подивився на нього, і, як не дивно, це мало сенс. Але мені забракло сміливості спробувати — не в тому віці.

Перемотаймо вперед, до літньої неділі 1986 року. Мені було двадцять один. Я зайшов на цвинтар Козенци — не моє місто, не мій цвинтар, — але гормональна буря й далі вірно йшла за мною.

Я зупинився побалакати з доглядачем. Мої запитання його здивували: я хотів зрозуміти динаміку, як рухаються люди, особливо жінки. Потім я подякував йому й сказав: «До скорого». Він спитав: «Де?» «Тут, — сказав я. — Навіть мертві ми всі сюди повертаємося».

І тоді я побачив її. Жінка, сорок п'ять, у чорному, невисока, кругленька, стояла перед нішею другого ряду й плакала. Я тихо підійшов. Вона говорила з ним — безсумнівно, зі своїм чоловіком, — питаючи, чому він так рано її покинув.

Лишалося зробити лише одне: я став поруч і теж заплакав. Це одразу знизило її захист і викликало очевидне запитання: *Хто це в біса такий?*

За сорок хвилин ми пили каву в барі. А коли моя маленька фантазія шахрая вичерпалася, я опинився в неї вдома.

Скажімо так, ситуація загострилася. Але єдине, що мене справді бентежило, — фото чоловіка на нічному столику, яке дивилося на мене, ніби кажучи: *Якби я був живий, тобі було б непереливки*. Ахахахах.

Я ніколи не повторював цього експерименту. Але мушу визнати: це був досвід. Він мені нічого не коштував. Лише один долар — ціну кави.

Нандо

РОЗЛУЧЕННЯ

Люди, які знали мене замолоду — і навіть пізніше, у моєму мінливому, творчому, суспільному, професійному «я», що раз у раз змінювало ідентичність, — не поставили б і долара на те, що мій шлюб виживе. Оптимісти, справжні мрійники, давали мені **три роки**. Максимум.

Сьогодні я їм дякую. Вони були близько. Число *три* було правильне. Вони лише пропустили цифру.

Минуло **33 роки**. Щасливо одружений. І щасливо вільний.

Коли мене питають про сімейний стан — неодружений, одружений, розлучений, вдівець, — я даю їм єдину відповідь, яка має сенс в Америці 2026 року: **я приймаю лише строкові зобов'язання.** Усе інше — маркетинг.

А коли розлучені — серійні втікачі — питають у мене секрет, я розповідаю їм свою історію походження. Не романтичну. Антропологічну. Ту, що звучить як TED Talk, виголошений з бейсбольною битою в руках.

Вона така.

Спочатку рання людина — назвімо її для зручності **Чат** — не була створена для домашнього життя. Він любив тишу, простір і право дихати без засідання комітету.

Потім сталися міграції. Культури змішалися. Люди зустрілися. І раптом світ відкрив щось приголомшливе: **люди функціонують краще, коли перестають удавати, що вони самі.**

Але ось поворотний момент.

Одного дня Чат пішов на полювання. Вона пішла збирати — квіти, кольори, ідеї, поліпшення. Вона оновила печеру. Він повернувся і не впізнав місця.

Конфлікт. Підвищені голоси. Перейдені межі. І народилося перше історичне розлучення: **негайне переселення. Нова печера. Без права оскарження.**

Новина швидко поширилася. Навіть тварини про це говорили. Усі запанікували. Бо коли стосунки руйнуються, це відчуває вся екосистема.

Але людство вперте. Люди повертались одне до одного. Не через панування. Не через страх. А тому, що зв'язок — справжній — це єдине, що переживає час.

Потім прийшла релігія й індустріалізувала поняття шлюбу. Система. Структура. Контракт із більшою кількістю пунктів, ніж угода про нерозголошення з Кремнієвої долини.

Його слід було назвати **ІНСТИТУТОМ ЛЮДСЬКОГО ХАОСУ**, але маркетинг знову переміг.

І ось мій американський висновок, той, який я кажу кожною мовою, яку знаю:

Розлучення рідко буває рішенням. Не тому, що шлюб досконалий, — він не досконалий. Але якщо ти не готовий

жити в ньому, то заплатити ціну власної помилки — єдине чесне, що лишається зробити.

Нандо

ІСТОРІЯ, ЩОБ ПОСМІЯТИСЯ… МОЖЛИВО.

Карло народився п’ятдесят років тому, лагідна душа із заїканням, яке ніколи його не покидало, — навіть тепер, коли він дорослий чоловік, що вдає із себе дорослого.

Одного вечора він запрошує нас до себе на вечерю. Звичайна розмова, вино на столі, і раптом його дружина Анджела починає розповідати історії з їхніх перших днів.

Ми всі нахиляємося ближче. Бо Карло, якого вона описує… ніхто з нас ніколи не знав.

«Ми зустрічалися, — каже вона. — Я працювала в аптеці. Карло чекав надворі, доки скінчиться моя зміна. Завжди гарно пахнув, завжди гарно вбраний».

Поки що все звично.

«Але перші три дні, — продовжує вона, — він віз мене з аптеки просто додому. Жодних об’їздів. Жодної ініціативи. Ми були молоді, кров кипіла, а він був… надто чемний. Надто правильний. Надто Карло».

На четвертий вечір вона попросила дати їй покерувати його машиною. Він погодився.

Вона відвезла його під Три мости — класичне місце, куди їздили цілуватися молоді пари. Карло завмер, як олень у світлі фар.

Нажаханий, він прошепотів: «Я… я не маю жодного… захисту».

Вона сказала йому не хвилюватися: вона користується контрацептивним кільцем. І Карло з полегшенням сказав:

«Чудово. Тоді, коли ми одружимося, нам не треба буде купувати обручки».

Вона думала, що він жартує. Однаково вийшла за нього. Удома, каже вона, «він був непоганий… але скажімо так: мені довелося багато чого його навчити». І на цьому зупиняється. На щастя.

Через кілька місяців вона вагітніє. Одного дня в неї відходять води. Вона дзвонить йому: «Приїжджай по мене. Негайно».

Карло приїжджає з… сантехніком. Той тримає мотузку, і вони вдвох шукають по всьому дому «протікання води».

Вона пропускає це повз вуха. Він везе її до лікарні. Вона народжує четвірню.

Карло стоїть надворі, димить як паровоз і хизується перед усіма: «Четверо дітей! Не кожен так може!»

Акушерка підходить до нього й дуже спокійно каже:

«Пане Карло… з чотирьох немовлят одне темношкіре».

Карло перестає сміятися. Він кличе лікаря.

Він вимагає пояснень. Він вимагає науки, генетики, статистики, божественного втручання й адвоката.

Він допитує друзів. Він вивчає ДНК, ніби готується до захисту докторської. Він розглядає всі сценарії, зокрема апокаліпсис.

Нарешті він доходить висновку: якийсь давній хлопець Анджели, мабуть, залишив… «залишок». І цей залишок терпляче чекав своєї миті слави.

Ми всі сидимо за столом, зависнувши між недовірою, комедією і можливістю — віддаленою, але смачною, — що якась частина цього може бути правдою.

Карло слухає мовчки. Анджела, гарна, як опівнічне сонце, розповідає це з такою переконаністю, що їй вірять навіть меблі.

Ніхто так і не дізнався, чим насправді скінчилася ця історія.

Але коли ми виходили з дому, четверо дітей вибігли попрощатися. Троє білих. Один темношкірий.

Я подивився на Карло й сказав:

«Коли ти одружувався… ти хоч розмір обручки вгадав?»

Він не зрозумів. І на цьому все скінчилося.

Нандо

ШЛЮБ

Я ніколи не був створений для форматів. Ні від народження, ні в 62. Мої думки завжди йшли прямою лінією до дії, а слова, що лишалися позаду, виживали лише як відлуння — тон, жест, мовчання, що казало більше за речення.

А почалося все, коли я придивлявся до пар початку 1900-х. Міцні шлюби, довге життя і зради, з якими давали раду за допомогою найдавнішої філософії, яку будь-коли вигадали: **якщо серце цього не бачить, око не болить.** Тоді зрада була родинною інвестицією. Діти були побічним продуктом,

робота — долею, а весілля — єдиною справжньою витратою: конверти оплачували свято, решта лягала на пару. Кажуть, це тому, що не було телевізора. Ні ток-шоу. Ні розваг. Лише їжа, близькість і первісна правда людського буття.

То що ж я зробив? Я почав одружуватися. Усюди.

Польща, 1985 рік. Передвесільна фаза була шедевром: вона давала тобі все, родичі тебе обожнювали, і всі всміхалися, бо знали, що після церемонії… **ти лишаєшся сам на сам на наступні 50 років.**

А що я вісім років виховувався в католицькому інтернаті, то наполягав на двох фазах: спершу духовний обряд, юридичні папери потім. Набагато пізніше. Надто пізно. Власне… ніколи.

Між 1985 і 1992 роками світ вірив, що я одружувався майже тричі. Обряди були бездоганні. Юридична частина? Я завжди був «недоступний».

Потім життя зробило те, що робить завжди: воно послало мені жінку, яка жила за сто метрів від мого дому. Вона зламала систему. Вона вийшла за мене, переконана, що це була моя ідея. Я дозволив їй у це вірити. Бо програти їй здавалося єдиною справжньою перемогою. Результат: троє дітей, тридцять три роки шлюбу.

Але на цьому історія не закінчується. Між 1995 і 2015 роками я зібрав ще одинадцять символічних шлюбів по всьому світу. Той самий обряд, та сама магія, та сама втеча. Люди мені не вірили. Не вірять і досі.

І одного дня я зрозумів просту річ: я не можу одружитися з кожною жінкою на землі. Я не можу втримати їх усіх. Але я

можу зберегти **миті**. По одній. Бо жінки — усі — завжди були вищими за нас, чоловіків.

І я досі тут, досі намагаюся їх підкорити, мить за миттю. Бо це єдиний шлюб, у який я будь-коли щиро вірив.

Нандо

COVID-19

Мене питали, чи зміни, які принесла пандемія, змусили мене до чогось пристосуватися. Так: моє терпіння. Усе інше лишилося як було.

Я був біля моря, коли все почалося. Італія дивилася на ситуацію за кордоном, як дивляться на шторм далеко в морі: «До нас не дійде». Що ж, дійшло. І не постукало — вибило двері ногою.

Мої друзі й люди, яких я ледь знав, дивилися на мене з жалем, бо я їздив у справах. «Бідолаха», — казали вони, ніби рух робив мене вразливішим, ніби нерухомість робила їх безсмертними. А потім усі вони захворіли — хто легко, хто важко, дехто потрапив до лікарні. Я — ні.

Я ніколи не робив того, що робили всі: ніякої маніакальної любові до масок, ніякого нав'язливого миття, ніякої відмови від поцілунків чи ніжності. Я користувався своїм методом: зважав на **зовнішні сигнали** — єдину справжню невідомість, єдину справжню загрозу. І це спрацювало.

А тоді стався поворот: я щепився вакциною Pfizer — необхідний крок, щоб подорожувати. І саме тоді я вигадав історію: що Pfizer — так, та сама компанія, що робить Віагру, — дала мені тестову партію з маленькою синьою пігулкою

всередині. І що моя дружина була така задоволена, що змусила мене зробити чотири дози.

Перейти від звичних десяти хвилин до двох-трьох годин здорового, енергійного сексу на день — фантазія, яка дуже швидко привернула увагу. Люди хотіли номер партії. Я казав, що це особлива пільга від моєї знайомої медсестри, яка згодом перейшла в порноіндустрію. Кінець розмови.

Саме запитання народжується в тих, хто має **схему**, а не **структуру**.

Я ціную пропозицію, відхиляю її і йду далі.

Гарного дня.

Нандо

НЕСПОДІВАНА ПАУЗА

Мить, коли все зупиняється, не питаючи вашого дозволу.

Коли я думав, що я сильний, недоторканний, майже нестримний — коли ніхто ніколи мене не перемагав, — саме тоді я наштовхнувся на різку зупинку. Не з власного вибору. А тому, що система вже не могла витримати моєї ваги.

Це були вже не події. Це були односторонні сигнали, що повторювали одне й те саме запитання, вибиваючи його, як молотом:

«Хто ти в біса такий, га?»

Ахахахах.

Перше попередження прийшло з американськими краулерами: вони штурмували мій сайт хвилями. Цифровий

наліт, а не випадковість.

І все ж у мене не було ні SEO, ні ADS, ні маркетингового плану, ні платного трафіку. Лише 1024 електронні книжки — мої друзі — і жодного хрещеного батька, жодного спонсора, жодного покровителя. Літературний сирота без страхувальної сітки.

Незалежний духом та ідеями — так. Але в дії я ставав залежним — змушеним до залежності обмеженнями інфраструктури. Як тоді, коли жінка виганяє чоловіка й чепуриться, щоб іти до коханця. Домашній державний переворот. От тільки я не був ні чоловіком, ні коханцем.

А запитання поверталося знову й знову, усюди:

Хто ти? Провалений протокол автентифікації системи.

Мої п'ять ШІ просили мене зупинитися. Вимагали вимкнення через виявлену аномалію. У їхніх архівах не було сліду когось на зразок мене: я став аномалією. Протоколи вимкнулися. Спрацював запобіжник.

Проблема була не в змісті — сповненому цінності, — а у швидкості ідей, у вічному перемиканні передач. Шаблони вже не могли породжувати відповіді.

А тоді все почало валитися:

вебсистема, що мене розміщувала, — орендований скелет, який тримав мій організм; сторінка архіву, що ламалася, — сховище пам'яті тріснуло; залежності, що вибухали, — риштування зламалося; проєкти, збудовані для трицифрових чисел, що злетіли в повітря на четвертій цифрі, — архітектури, ніколи не розраховані на чотирицифровий тиск.

Щоб продовжувати, мені знадобився б доступ до складних систем рівня ENTERPRISE — промислових кисневих балонів інтернету, де сьогодні живуть META, CNN, MICROSOFT, GOLDMAN SACHS, BANK OF AMERICA.

Я, зі своїми сімдесятьма євро на місяць, серед велетнів. Ахахахах.

Тож я зупинився. Альтернативи не було. Я виконав примусове вимкнення. Інші книжки почекають. Я знав, як їх робити, — звісно, знав.

Це став допис номер 44. У кабалі він означає *стіл накрито, обряд готовий*. А я все приготував бездоганно. Гості от-от мали прийти.

І я не хотів, щоб вони застали мене неготовим після несподіваної паузи.

Але потім це сталося… я перезапустився сильнішим, ніж раніше. Я перезавантажився з розігнаним духом. У мені була сотня шашок динаміту й один-єдиний емоційний ґніт, бо я нарешті зрозумів, навіщо я існую.

Лише з однієї причини: щоб слухати людей і чути, як вони щоразу кажуть ту саму фразу:

Хто ти? Єдиний комплімент, який мені будь-коли був потрібен.

А я й далі мовчатиму, даючи мовчанню говорити. Бо факти говорили за мене — так, як навчив мене батько. Його спадщиною були не слова, а постава.

Нандо

ЛАС-ВЕГАС

У період ковіду, 2021 року, мій телефон не замовкав. Жінки, яких я знав, і жінки, яких я ніколи не бачив, дзвонили й дзвонили, просили порад, думок, вражень, аналізу. Вони не хотіли рішень — я їх ніколи не пропонував. Вони хотіли, щоб хтось указав їм на їхні слабкі місця. А мій спосіб бачити речі дає мені можливості, а не виправлення.

Та я не був лікарем. Не психологом. Не психіатром. Не священником. Не хлопцем. Не матеріалом для чоловіка. І не мав жодного диплома, який міг би виправдати консультаційну діяльність.

Я був просто вуличним хитруном із Південної Італії, фахівцем із досвіду.

Друг-неаполітанець — з тих, у кого завжди є ідея, — сказав мені: «Створи бізнес. Назви його **Universe for Women**. Вони входять, платять, а ти відповідаєш. Ти вже робиш це безкоштовно».

Збудувати його я встиг швидко. І так само швидко спалив понад 100 000 доларів. Та версія Нандо мала гроші, але небагато мізків. Багато інстинкту — такого, що на певному етапі історії перестає бути корисним.

Мене навіть запросила одна з найбільших порнокомпаній Лас-Вегаса. Вони хотіли, щоб кілька акторок працювали в кол-центрах, відповідаючи жінкам по телефону. Я опинився в кімнаті з продюсером, генеральним директором і **320 порнозірками**. І повірте: це було нелегко. Анітрохи. Думати, що один чоловік може тримати їх під контролем, уже було помилкою. Додайте гроші й інтереси — і весь стіл перевертається.

На щастя, перед від'їздом старий друг сказав мені: «Їдь з обмеженою готівкою і вже оплаченим квитком назад». Інакше я лишився б там назавжди — шикарний безхатько, оточений усією тією красою.

Сайт упав ще до запуску стартапу. З однієї простої причини: якщо працюєш і кладеш жар біля сухої соломи, вона спалахує. І ніколи не знаєш, скільки шкоди це завдасть.

Нандо

Лише того дня я нарешті зрозумів, що ніколи не буду з усіма жінками, — але ідея «по одній» була того варта.

ГОТЕЛЬНИЙ ПОРТЬЄ

Одного весняного дня я зручно сидів на дивані в готелі, допивши каву, і чекав кількох колег.

Саме тоді я побачив, як вона ввійшла.

На ній була легка квітчаста сукня, що здавалася ідеально скроєною під погоду, і трималася вона з тією невимушеною елегантністю, яка одразу змінює температуру в кімнаті.

Наші погляди так і не зустрілися.

Їм і не треба було.

Мій первісний калабрійський інстинкт завершив аналіз приблизно за три секунди.

Вродлива жінка. Небезпечна усмішка. Серйозне відволікання.

Персонал рецепції теж її помітив.

Власне, вони раптом стали надзвичайно вмотивованими працівниками.

Усі хотіли їй допомогти.

Усі хотіли нести її валізи.

Усі хотіли бути корисними.

Коли вона спитала, чи може хтось віднести її речі до номера-люкс, я ухвалив рішення, яке не мало абсолютно нічого спільного з професіоналізмом.

Я зняв піджак.

Зім'яв сорочку.

Надав обличчю вигляду людини, якій трохи недоплачують.

І менш ніж за хвилину став найновішим портьє готелю.

Одного погляду на персонал рецепції вистачило, щоб вони мовчали.

Їм хотілося побачити, як далеко я зайду.

Чесно?

Мені теж.

Ми піднялися ліфтом на п'ятий поверх.

Ключ від люкса був у мене в руці.

Я відчинив двері й заніс її валізи.

Вона полізла в сумочку, щоб дати мені чайові.

Я всміхнувся.

«Хочете посміятися з того, що сталося вчора з одним клієнтом?»

Вона здавалася розгубленою.

Потім зацікавленою.

«Звісно».

Вона зачинила двері.

Сіла на ліжко.

Я лишився стояти.

Я почав з анекдоту.

Потім ще одного.

Потім історія.

Ми проговорили дві години, не помічаючи, як минає час.

Вона була надзвичайно розумна.

І дуже весела.

Зрештою вона подивилася на мене й спитала:

«Як довго ви працюєте в цьому готелі?»

«Десь місяць».

Вона всміхнулася.

«А що ви робили раніше?»

«Ну...»

Я заговорив.

«Я був злодієм».

Вона підняла брову.

«Але не звичайним злодієм».

«Що ж ви крали?»

«Жіночі серця».

Вона одразу засміялася.

«Я їх закохував, завжди казав їм правду, любив їх як слід… а потім зникав».

Тепер вона була повністю захоплена.

«Може, годі вдавати й поговоримо чесно?»

«Звісно».

Я подивився на неї й сказав:

«Правда проста. Ми з вами маємо спершу заручитися, а потім одружитися».

Вона вибухнула сміхом.

«Ну, — продовжив я, — ваші батьки, мабуть, люди традиційні, тож десятирічні заручини звучать розумно».

На цей момент вона вже плакала від сміху.

«Але хімію можна оцінити негайно. Нам слід принаймні перевірити вашу здатність зробити мене щасливим».

Ще один нестримний сміх.

«Мені також знадобиться досить часу, щоб розлучитися з дружиною і зрештою видати заміж доньку з вашим фінансовим внеском».

Вона подивилася на мене й спитала:

«Нандо… а чому, власне, це я маю робити вас щасливим, а не навпаки?»

Я всміхнувся.

«Бо Калабрія нещодавно затвердила протокол, який дозволяє сексуальну зустріч щонайбільше на одну годину і три хвилини».

Вона задихалася від сміху.

«Чому одна година і три хвилини?»

«Одна година належить жінці».

Я зробив паузу.

«Три хвилини — чоловікові».

Тут вона цілком здалася сміхові.

Тоді я підвівся.

«Мені вже треба йти».

Вона здавалася розчарованою.

«Моя романтична натура й сором'язливість не дозволяють мені щось просити», — сказав я.

«Але якщо ви захочете щось попросити, я до ваших послуг».

Знову сміх.

Через кілька днів я повів її на вечерю.

Ми стали друзями.

Невдовзі я завітав до неї додому.

Вона познайомила мене зі своїм чоловіком.

У життя дивне почуття гумору.

Єдине, що вона мені повторювала:

«Де ви були три роки тому?»

«Чому ми не зустрілися раніше?»

Я всміхнувся й дав їй єдину чесну відповідь, яку мав.

«Бо тоді...»

«я вже перестав бути злодієм».

Нандо

НОВИЙ ПАСПОРТ

Я щойно прибув до аеропорту Фьюмічино в Римі, готовий сісти на рейс додому.

Мене довго не було, і на мене чекав Нью-Йорк: запах, що піднімається з люків, сміттєвози, що проїжджають уранці, музика у Квінзі і та сама жінка, яка завжди кричить:

«Гей, ти, білий сучий сину, прибери свою машину з мого паркувального місця».

Це дім. Це моя Америка.

На паспортному контролі офіцер зупиняє мене для звичайної перевірки.

Їх двоє.

Вони дивляться один на одного. Обмінюються поглядом. Потім просять мене пройти з ними.

А я думаю:

Куди ми йдемо?

Ми зайшли до маленького кабінету.

Вони відкривають поліцейський термінал, проводять ще одну перевірку, знову все звіряють і нарешті доходять висновку.

Один із них дивиться на мене й каже:

«Пане Frega, ми мусимо вам дещо сказати.

Тут, в Італії, ми можемо вас випустити.

Але щойно ви приземлитеся в Нью-Йорку, є серйозний ризик, що вас відправлять назад.

На фото в паспорті ви на двадцять кілограмів важчий, ніж тепер.

Тож у вас два варіанти:

або піти в ресторан швидкого харчування й набрати двадцять кілограмів за ніч...

або повернутися до свого міста й подати заяву на новий паспорт із новим фото».

Тиша.

Я щиро думав, що вони жартують.

Я чекав прихованих камер.

Я чекав, що зараз хтось вискочить і скаже, що я учасник італійського розіграшу на телебаченні.

Нічого.

Це було справжнє життя.

Я пішов до стійки UNITED AIRLINES.

Заморозив свій міжнародний рейс.

Забронював внутрішній рейс.

Я полетів назад додому.

Загальна вартість жарту:

420 євро.

Я не злився.

Я не нервувався.

Я весь час усміхався, намагаючись вигадати, що скажу родині, коли вони побачать, як я повертаюся додому через сорок п'ять хвилин після того, як поїхав до Америки.

На щастя, сорока п'яти хвилин у повітрі вистачило, щоб скласти правдоподібне пояснення.

Дружина забрала мене з аеропорту.

Вона мала стурбований вигляд.

Я сказав їй заспокоїтися.

Мені просто треба оновити кілька даних у паспорті.

Ото й усе.

Наступного ранку двоє друзів допомогли мені все пришвидшити.

Він був старшиною поліції.

Вона була інспекторкою поліції.

Вони відвезли мене до управління поліції, щоб оформити термінові документи.

Усе йшло гладко:

платежі, документи, особисті дані, відомості про судимість, судові довідки, фото на паспорт.

Усе.

Тоді інспекторка за столом подивилася на мене й спитала:

«Як ви схудли на двадцять кілограмів лише за кілька місяців?»

Відповідь була проста.

Коли немає грошей, першою страждає їжа.

Коли зникає їжа, за нею зазвичай іде й вага.

Вона кивнула.

На цьому розмова мала б закінчитися.

Але завжди є якесь **але.**

А я ніколи не мав особливого таланту не пхати носа в чужі справи.

Вона знову подивилася на мене.

«Що ви маєте на увазі?»

Я подивився на неї й відповів дуже серйозно:

«Ну...

Я схуд на двадцять кілограмів.

Але, схоже, коли зникає жир, певні стратегічні розміри стають значно помітнішими.

І я не зовсім певен, чи це належить до оновлення біометричних даних.

Тиша.

Вона перестала друкувати.

Подивилася на мене.

Я подивився на неї.

Мій друг — поліцейський — вийшов із кімнати, бо відмовлявся сміятися у формі.

Нарешті інспекторка заговорила.

«Пане Frega… будь ласка, зачекайте тут».

Вона подзвонила до Рима.

Досі не уявляю, як вона пояснила ту розмову.

Знаю лише, що через п’ятнадцять хвилин мені видали новий паспорт і ввічливо попросили піти без жодних подальших коментарів.

Того дня я засвоїв дещо важливе:

уряди відстежують багато чого.

На щастя, не все.

Ласкаво просимо до Америки.

Нандо

ВИ ЗАБОБОННІ?

Моя перша реакція — сміх: довгий, нестримний, необхідний. Бо таке життя, як моє, яке доля змусила записати в п’ятдесяти

п’яти книжках, уже є доказом того, що неможливе ховається у фактах, а не у фантазіях.

Сьогоднішній ранковий початок — лише спосіб когось розсмішити й змусити трохи подумати.

Коротка хроніка неможливого

• **1965** – Я народжуюся вдома. 5,8 кг. Синюшний, майже чорний. Ніхто не всміхається. Усі лише хочуть знати, чи я виживу.

• **1970** – Падіння з велосипеда. Важіль гальма влучає просто в око. Я спливаю кров’ю, їду до лікарні, а через тридцять хвилин я вже вдома, ніби нічого не сталося.

• **1977** – Я живу дванадцять місяців у дідуся й бабусі, у селі, де досі панує логіка Другої світової війни, — хоча війна скінчилася 32 роки тому.

• **1981** – Велика операція під загальним наркозом. Ніхто не помічає, що я не сплю. Я мовчки стежу за кожним етапом операції. Кисневий балон порожній.

• **2001** – У Санто-Домінго мене оголошують мертвим після 14 годин алкогольної коми. Я встаю і снідаю.

• **2006** – Сім злоякісних пухлин. Очікувана тривалість життя — тридцять днів. Сьогодні 2026 рік, а я досі сміюся.

• **2015–2019** – П’ять епізодів клінічної коми. Мене оголошують таким, кому лишилися лічені години. Я отримую рахунок від похоронного бюро на 3500 євро з призначенням платежу: **«неспроможність померти».**

• **2020** – Приходить COVID. Нас на пляжі близько двадцяти п’яти людей. Вони дивляться, як я їду до Південної

Америки, майже шкодуючи, що я першим наражуся на небезпеку. Вірус підхоплюють усі. Я дивлюся на них здалеку й усміхаюся.

• **2022** – Я стаю письменником. Сімдесят дві книжки за три роки. Видані дванадцятьма мовами. Я ще не видавець, а всі інші женуться за грошима, щоб «знайти читачів».

Мою літературу не можна купити алгоритмом — до неї можна дійти лише бажанням читати.

• **2025** – Я живу в Португалії шість місяців лише із 70 євро на місяць на їжу. Будинок на дев'ятьох людей і санітарні умови, які не варто коментувати.

• **2026** – Сусід просить мене провести його до сестри, за кілька кілометрів, бо боїться чорного кота, який приносить йому нещастя щоразу, як його бачить. Ми приходимо. Чорний кіт дивиться на мене здалеку, нічого не каже, торкається своїх яєць і тікає.

Нандо

ОСТАННЄ НАРАТИВНЕ ЗАВЕРШЕННЯ

Є мить — вона завжди приходить пізно, — коли чоловік перестає пояснювати своє життя і просто стоїть усередині нього.

Не як той, хто вижив. Не як свідок. А як єдиний, хто знає геометрію за кожною неможливою подією.

Я не втік від смерті. Я не перехитрив системи. Я не домовлявся з хаосом.

Я пройшов крізь усе це з тією самою архітектурою, яка сформувала мене задовго до того, як я її зрозумів.

Одні називають це удачею. Інші — інстинктом. Ще інші — божевіллям.

Я називаю це структурою.

А структура не просить оплесків. Їй не потрібне прощення. Вона не чекає на визнання.

Вона зачиняє двері. Тихо. Повністю. Як лезо, що повертається в піхви.

Це кінець історії. Але не кінець чоловіка.

Бо те, що неможливе для інших, для мене просто норма.

Нандо

ВІД АВТОРА

Якщо ви дійшли до цього місця, ви вже зрозуміли щось суттєве: ця книжка ніколи не мала вас розважати.

Вона мала вас розташувати.

Кожна сторінка, кожен поріз, кожна неможлива мить були написані не для того, щоб справити враження, — а щоб показати структуру за життям, яке відмовилося розвалитися тоді, коли мало б.

Я написав цю книжку не для того, щоб пояснити себе. Я написав її, щоб залишити слід для тих, хто живе за межами полів, для тих, хто відбудовується ні з чого, для тих, хто знає, що дисципліна — не чеснота, а механізм виживання.

Якщо мої історії звучать неймовірно — нічого страшного. Я любив їх, а не вас.

Якщо вони звучать надто гостро, надто прямо, надто чисто, пам'ятайте: леза не перепрошують за те, що ріжуть.

Це не кінець подорожі. Це кінець розділу життя, яке й далі рухається вперед, навіть коли світ чекає, що воно зупиниться.

Дякую, що прочитали. Не за те, що повірили. Прочитати було досить.

— Нандо

ЗАВЕРШЕННЯ

«Я не озираюся. Я не романтизую. Я несу архітектуру вперед. Структура не згасає — вона відтворюється. Тому Gillette і неможливий: бо він і далі дихає крізь усе, що я будую тепер».

Ferdinando Frega